

DATUM
2016-10-10
ERT DATUM
2016-06-15

DIARIENR
2016/123-4
ER BETECKNING
Ju2016/04240/PO

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande Polis i framtiden – polisutbildningen som högskoleutbildning (SOU 2016:39)

Statskontoret avstyrker ett av betänkandets förslag angående omfattningen på den utbildning som krävs för att en person ska kunna tjänstgöra som polisman.

Sammantaget menar Statskontoret att för- och nackdelarna med en utbildningsstruktur där studenten blir behörig att anställas som polisman vid ett givet tidigare skede än efter fullgjord kandidatexamen är värda att ytterligare beakta innan beslut om formerna för polisutbildningen fattas.

Statskontoret väljer att inte lämna några synpunkter på betänkandets övriga förslag.

Statskontoret avstyrker betänkandets förslag om längden på grundutbildningen

Statskontoret avstyrker ett av förslagen i kapitel 8 ”En utbildning som leder till polisexamen”. Detta mot bakgrund att betänkandets uppdrag är att redovisa olika alternativ för utformningen av polisutbildningen som högskoleutbildning och att därefter föreslå det mest lämpliga alternativet.

I det aktuella kapitlet föreslår utredaren att en polisexamen ska omfatta 180 högskolepoäng och att studenten först därefter ska vara behörig att anställas som polisman. Statskontoret saknar däremot en analys av effekterna som skulle följa om Sverige istället valde att efterlikna den utbildningsstruktur som Danmark nyligen har infört. Det vill säga att Polismyndigheten ges möjligheten att anställa studenter som genomgått en något kortare grundutbildning, men där den enskilde studenten samtidigt ges incitament att nå en utbildningsnivå motsvarande en kandidatexamen.

Betänkandet presenterar framförallt två argument till varför en polisexamen ska omfatta 180 högskolepoäng. Dels för att många av de studenter som utexamineras från dagens utbildning bedöms behöva vara bättre förberedda för de utmaningarna som anställningen som polisassistent ställer dem inför. Dels för att utbildningen ska leva upp till de krav som ställs på högre utbildning och vila på en stabil vetenskaplig grund. Målet är att detta i sin tur ska leda till att den Polismyndigheten i högre grad ska kunna bemöta framtida utmaningar utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet.

Statskontoret saknar en bedömning av hur utvecklingen mot dessa mål skulle påverkas av att utbildningsstrukturen utformades så att Polismyndigheten skulle ges möjlighet att anställa studenter även vid ett givet tidigare skede än vid kandidatexamen om 180 högskolepoäng.

Statskontoret kan däremot se åtminstone tre potentiella fördelar med en lagstiftning och utbildningsstruktur där behörigheten att anställas som polisman infaller vid ett tidigare skede av utbildningen: det kan skapa en bättre balans mellan Polismyndighetens försörjningsbehov av nya poliser och omformningens mål, det kan minska risken för en negativ utveckling av polisens personalsammansättning och det kan ge ökade möjligheter till karriärvägar inom yrket. Nedan presenteras Statskontorets resonemang kring dessa tre potentiella fördelar.

Bättre balans med Polismyndighetens försörjningsbehov

En mer flexibel utbildningsstruktur skulle kunna skapa en bättre balans mellan å ena sidan betänkandets intentioner att utbildningen ska bidra till att polisens arbete framöver i högre grad ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet, och å andra sidan Polismyndighetens behov av ökade personella resurser under kommande år.

Regeringen har vid flera tillfällen, senast i höstens budgetproposition, gett uttryck för en önskan om att öka antalet poliser och antalet personer som utbildar sig till polis.¹ Som nämns i betänkandet finns det dock redan idag svårigheter att fylla polisutbildningen med det antal studenter som Polismyndigheten bedömer behövs för att uppfylla framtida behov.

Betänkandet föreslår förändringar som innebär att polisutbildningen blir längre och innehåller fler självständiga akademiska moment än tidigare. Bägge dessa förändringar riskerar att påverka såväl söktryck som genomströmning. Även om effekten av de förändringar som betänkandet föreslår är svåra att bedöma menar Statskontoret att de riskerar att hamna i konflikt med den ambition att öka antalet poliser som regeringen gett uttryck för. Noterbart är att Danmark valt att lämna den utbildningsstruktur som betänkandet föreslår just i samband med politiska beslut om att öka antalet poliser.

Minskad risk för en negativ utveckling av polisens personalsammansättning

Polismyndigheten har en målsättning att dess personalsammansättning så långt som möjligt ska spegla sammansättningen av befolkningen i helhet. Genom att skapa flera vägar in i polisyrket kan även personer som har potential att bli bra poliser, men av olika anledningar känner motstånd för att genomgå en akademisk utbildning under tre år, ändå känna en motivation att söka till utbildningen. Skulle dessa däremot välja att inte söka riskerar

¹ Proposition 2016/17:1 *Utgiftsområde 4 Rättsväsendet*:45

det att på sikt påverka Polismyndighetens personalsammansättning på ett negativt sätt.

Bland de som idag söker sig till polisutbildningen återfinns exempelvis en gentemot resten av befolkningen proportionerlig andel personer vars föräldrar har förgymnasial utbildning. Eftersom den generella trenden är att andelen som påbörjar högskoleutbildning ökar med föräldrarnas utbildningsnivå särskiljer detta gruppen som söker sig till polisutbildningen mot högskolenybjörjare överlag.^{2,3} Medan betänkandet på ett föredömligt sätt lyfter fram hur de föreslagna förändringarna i utbildningen kan tänkas påverka sammansättningen av studenter avseende kön och mångfald saknar Statskontoret motsvarande analys när det kommer till gruppen vilkas föräldrar har förgymnasial utbildningsnivå.

Ökade möjligheter till karriärvägar inom yrket

Genom att skapa flera vägar in i Polismyndigheten skulle möjligheterna till karriärvägar inom polisycket kunna utökas. För en student som väljer att påbörja en anställning inom polisen innan han eller hon genomgått en utbildning motsvarande kandidatexamen kan möjligheten att vid ett senare tillfälle slutföra studierna fungera som en möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll. Att vissa studenter väljer att slutföra sitt självständiga examensarbete efter en period i aktiv tjänst kan också bidra till en tydligare koppling mellan utbildningen och det praktiska polisarbetet.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing och utredare Alexander Bjerner, föredragande, vara närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Alexander Bjerner

² SOU 2016:39 *Polis i framtiden – polisutbildningen som högskoleutbildning*: 239

³ UKA (UF 20 SM 1403) *Universitet och högskolor – Högskolenybjörjare 2013/14 och doktorandnybjörjare 2012/13 efter föräldrarnas utbildningsnivå*